

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Катя Николова Тодорова, д.м.,

Катедра по кардиология, пулмология и ендокринология, Медицински Университет, Плевен,
Вътрешен член на Научно жури, съгласно Заповед 2524/19.11.2015
на Ректора, на МУ- Плевен

Относно дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен

„доктор” по научната специалност 03.01.47 „Кардиология“

на д-р Огнян Смарандиев Шербанов, на тема:

Анализ и оценка на сърдечно-съдовия риск при несърдечна хирургия

Нарастване на сърдечно-съдовата заболеваемост, на коморбидитета и на хирургичните интервенции са характеристики на съвременната медицина, наблюдавани по света и България. Те определят висока честота на остро възникнали сърдечно-съдови и периперативни усложнения, някои от които са животозастрашаващи, а други-летални. Рисковите фактори за поява на периперативни усложнения при несърдечна хирургия се срещат по-често в комбинация, отколкото изолирано. Това комплексно съчетание модулира характеристиката на усложненията, определя различната склонност на двата пола към тяхното развитие, обуславя разнообразна клинична картина и непредсказуемост в клиничното протичане. Затова е трудно да се предскаже големината на потенциалния сърдечно-съдов риск в периперативния период. За да се стратифицира риска е необходимо детайлно анализиране на самостоятелните сърдечно-съдови рискови фактори, оценяване тежестта на тяхното действие и предсказване на тяхната рискова значимост. В този смисъл дисертационният труд на д-р Огнян Шербанов е интересен и значим за клиничната практика защото изследва, систематизира и оценява големината на сърдечно-съдовия риск при несърдечна хирургия. В настоящето проучване обект на изследване са пациенти, подложени на оперативно лечение с настъпили периперативни сърдечни усложнения. Неговото провеждане отговаря на практическата потребност от достоверна оценка на непосредствения риск за периперативни сърдечни усложнения при конкретна операция и конкретен пациент и изготвяне на план за редукция на риска.

Структура на дисертацията

Структурата на работата е логично изградена, като са спазени общоприетите изисквания за подреждане на дисертационен труд. Трудът, в рецензиран вид, е написан на 173 стандартни машинописни страници, онагледен с 48 фигури и 18 таблици, разположени в хронологична последователност в текста. Допълнен е с приложение, в което са представени анкетни фишове, графики от статистически анализ и друга работна документация. В книгописът са включени 149 литературни източници, от които 9 на кирилица и 140 на латиница. Трудът е написан на разбираем и ясен език.

Темата на дисертационния труд е точно формулирана и е актуална за съвременното в което живеем, характеризиращо се с висока честота на сърдечно-съдовите заболявания и нарастване на броя на несърдечните хирургични интервенции.

Литературният обзор е подробен и е насочен към темата. Дадена е обширна литературна справка и е изложена достатъчна информация за ролята на сърдечно-съдовите рискови фактори, възможностите за тяхната оценка и прилаганите терапевтични стратегии. Обзорът е написан на 55 страници и заема почти една трета от същността на дисертационния труд. В него има абзаци с обяснителен характер на добре известни факти като: описание на фармакологични стрес тестове (първи абзац на стр 22), описание на електроножове (първи абзац на стр. 49) и др. Те могат да бъдат съкратени, като се отнесат към съответния използван литературен източник. Различните становища по проблема от досегашни проучвания, биха могли да бъдат представени с по-добър и по-задълбочен анализ.

Целта на дисертацията е формулирана правилно. Съответства на заглавието и възможностите на проучването. Представените седем задачи отговарят напълно на поставената цел.

Проучването е едногодишно, проспективно, обхващащо 561 пациента, постъпили за оперативно лечение в отделения по Обща хирургия и Съдова хирургия на УМБАЛ-Плевен и МБАЛ-Русе. Селекцията на болните е осъществена чрез възприети включващи и изключващи критерии. Поставените задачи са решени с подходящо избрани методи. Информацията е събирана систематично от различни източници, като е използван документално-социологически метод. Характеристиката на рисковите фактори и настъпилите усложнения е верифицирана чрез клинично-лабораторни и инструментални методи. Определена е предиктивната стойност и е извършена оценка на относителния риск за възникване на усложнения посредством съвременни статистически методи- модел на логистична регресия и еднофакторен вариационен

анализ. **Критични бележки:** Посочените лабораторни параметри за оценка на сърдечна некроза са дадени в обобщение, а не са изброени поотделно. По този начин не става ясно дали едни и същи показатели са използвани в болниците в Плевен и Русе. Не е дадено точно описание на методиката за изчисляване на креатининов клирънс. Това е важно, защото по-нататък в текста се получава едно несъответствие: като рисков фактор е оценен показател, описан само като съкращение eGFR, а не креатининов клирънс.

В раздел Резултати д-р Шербанов обобщава данните относно:

I. Честота на наблюдавани сърдечно-съдови (СС) усложнения.

- Оказва се, че една четвърт от всички оперирани пациенти имат различни по тежест и клинична характеристика СС усложнения.
- Доказва се, че хипертоничната криза е най-често срещаното усложнение в пероперативния период.

II. Анализирани на сърдечно-съдовите рискови фактори. Оценена е силата на рисковото действие на всеки един от тях. Резултатите са интерпретирани ясно. Разделът е добре онагледен с фигури и таблици, в които са представени резултатите от обработката на данните. В този раздел има описание на определението „спешност на операцията” според Encyclopedia of Surgery, стр. 95. На следващата страница, стр. 96, следва описание на „специфичният хирургичен риск”, съгласно критериите на Voersma. Описанието на тези две понятия „спешност” и „специфичен хирургичен риск” е трябвало да са въведени в раздел „Материал и методи”, а не в резултати, или в приложение.

В раздела за **обсъждане** е анализиран относителният риск за всички доказани в проучването значими СС рискови фактори. За по-голяма яснота някои от данните са представени в табличен вид, с посочен показател за достоверност. В този раздел е направено сравнение на получените от автора резултати с тези на други изследователи по проблема. Получените резултати в голяма част са потвърждение на данните на други автори. Описани са разработените две отделни анкетни оценъчни карти, изчисляващи риска като скоров (сборен) модел. Оценена е предиктивната стойност на всеки отделен рисков фактор и е проследена степеннта на риска, след промяна в скората (сбора). Достоверността на оценъчните карти е доказана чрез прилагане на тест за чувствителност и специфичност на всяка една от

тях. Изграден е опростен алгоритъм с препоръки за предоперативно поведение и избор на терапевтична стратегия с цел намаляване на риска.

Критични бележки: По-слабо е представено активното лично отношение на автора по спорните въпроси и опит за тяхното обяснение. Даден е превес на изчисляването на количественият израз на риска за пациентите, без това да е съчетано с обяснение от автора за клиничната значимост на данните. В този раздел е посочена същността на логистичната функция и методиката на нейното определяне, стр. 136. Тези математически данни са част от статистическите методи и те трябва да бъдат описани в раздела „Материал и методи“, а формулата за изчисляване и детайлите на логистичната функция могат да бъдат изнесени или в приложението или да бъде посочен ползваният литературен източник.

Направените изводи съответстват на резултатите.

Приемам изброените от автора **приноси**.

Книгопис: Направената библиография потвърждава информираността на автора по проучвания проблем. Приблизително около 30% от цитираните източници са от последните пет години. Литературни източници 2 и 3 са представени без година на публикуване. Цитираните статии 21, 26, 107 и 149 са с неправилно подреждане в реда том, година, брой на книжката, начална и крайна страница. Статия 90 е без крайна страница.

Представеният автореферат във връзка с дисертационния труд покрива най-важните части от труда и обобщава най-съществените данни от методологията, анализирания резултати, изводите и приносите.

Във връзка с дисертационния труд д-р Шербанов е участвал в общо седем български публикации, първи автор е на шест от тях. Четири от статиите са публикувани в издание на Русенския университет. Няма публикации в международно списание с импакт фактор. Няма публикувани резюмета от участие със свои научни съобщения в научни форуми у нас или в чужбина.

Заключение:

Дисертационният труд на д-р Шербанов е оригинално проучване. Считаю, че този труд отразява способността на автора самостоятелно да разработва научен проблем и да интерпретира резултатите.

Всичко това ми дава основание да препоръчам на членовете на почитаемото научно жури да гласуват положително и да присъдят на д-р Шербанов образователната и научна степен „Доктор”

16.12.2015г.

Изготвил становището: Доц. Катя Тодорова, дм

